

1981, 5. listopadu – Sdělení VONS č. 277 „Odsouzení ing. Jana Litomiského“ o soudním jednání s Janem Litomiským u Krajského soudu v Českých Budějovicích a jeho odsouzení pro trestný čin podvracení republiky k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a k ochrannému dohledu po propuštění z výkonu trestu.¹

Dne 23. 10. 1981 se konalo u Krajského soudu v Českých Budějovicích za předsednictví JUDr. Bláhy² soudní řízení proti ing. Janu Litomiskému, agronomovi JZD Dolní Cerekev, signatáři Charty 77 a členu VONS, který je od 17. 2. 1981 ve vazbě. Obžalobu zastupoval JUDr. Pilný.³ Ačkoliv jednání bylo veřejné a v soudní síni bylo 21 míst, vstupenku obdrželi pouze matka a bratr obžalovaného. Ostatní místa obsadili neznámí muži. Žaloba vinila ing. Litomiského ze shromažďování, přechovávání a rozšiřování materiálů s protistátním obsahem, ze spojení se zahraničím, které poškozují zájmy republiky, z aktivity ve VONS. Dále mu vytýkala hanobení představitelů státu, negativní vztah k SSSR a ostatním státům socialistické soustavy a chování, které není v souladu se společenskými normami.⁴

Ing. Jan Litomiský nosil dlouhé vlasy. Začátkem roku se zúčastnil slušně oblečen maturitního večírku svých spolužáků. Dvě účastnice tohoto setkání vypověděly, že jmenovaný se svým zjevem vymykal jejich představě o slušném člověku. Tyto výpovědi byly brány jako důkaz jeho nepřizpůsobivosti společenským normám. Negativní vztah ing. Jana Litomiského k československému státnímu a společenskému zřízení soud vyvodil z věty, kterou obžalovaný řekl na témže setkání: „Jestli chcete o mně něco vědět, poslechněte si Svobodnou Evropu.“⁵

Tři pracovnice pošty ve Zvolenu dosvědčily, že ing. Jan Litomiský telefonoval do Vídně, což on nepopřel, nicméně soudem předpokládaný obsah hovoru, který měl údajně poškozovat zájmy republiky v zahraničí, nebyl v průběhu vyšetřování ani hlavního líčení zjištěn.⁶

Nelze tudíž tvrdit, že by tím bylo naplněno znění litery odst. 2 písm. a § 98 trestního zákona – totiž spojení s cizím činitelem za účelem znevažovat a poškozovat československé státní a společenské zřízení v zahraničí. Z pouhého konstatování v jedněch zahraničních novinách, že ing. Litomiský je aktivním a významným členem VONS, soud bez dalšího důkazního řízení učinil jednoduchý závěr, uvedené konstatování vzal jako nezvratné faktum, které zvyšuje jeho společenskou nebezpečnost a dokazuje, že veřejně vystupoval proti rozhodnutí československých justičních orgánů s úmyslem je zkrusovat, právě tak jako relativizovat naše zákonodárství.⁷ Negativní vztah k SSSR a ostatním státům socialistické soustav byl dokazován z toho, že se v bytě obžalovaného našla při domovní prohlídce Amalrikova⁸ studie „Přežije SSSR rok 1984?“ Z nahodilých konfiskací při domovní prohlídce se rovněž dokazovalo bez jakéhokoliv důkazu či svědectví, že ing. Litomiský nabízel svým známým časopisy u něho zabavené. Žádost obžalovaného, aby v duchu existujících právních zásad byli slyšeni také navržení svědkové obhajoby – zvláště, když uvážíme, že svědků obžaloby bylo jen minimum a jejich výpovědi byly nepodstatné – senát zamítl.

Závěrečná řeč Jana Litomiského byla v momentu, kdy začal citovat platné československé zákony, přerušena.⁹

Senát potom vynesl rozsudek, jímž odsoudil ing. Litomiského ke třem letům odnětí svobody a po uplynutí trestu ke 2 letům tzv. ochranného dohledu (v podstatě analogické domácímu vězení).¹⁰ Obžalovaný se proti rozsudku odvolal.¹¹

Informace o Chartě 77, r. 4, 1981, č. 11, s. 3.

POZNÁMKY

¹ K perzekuci Jana Litomiského viz dále sdělení VONS č. 162, 169, 175, 212, 236, 285, 318, 358 a 440, dokumenty č. 163, 170, 176, 213, 237, 286, 319, 361 a 443, a dokument č. 1172.

² Senát Krajského soudu v Českých Budějovicích byl složen z předsedy JUDr. Jana Bláhy, soudce z povolání JUDr. Jana Melichara a soudců z lidu Marie Jiříkové, Josefa Petra a Vojtěcha Šímy.

- ³ Celým jménem Pavel Pilný. Viz protokol o hlavním líčení s J. Litomiským u Krajského soudu v Českých Budějovicích konaném 23. 10. 1981. KS v Českých Budějovicích, soudní spis k případu Jana Litomiského (spis. zn. 1 T 10/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. 3 Rt 236/90.
- ⁴ Obžaloba podaná proti Litomiskému krajským prokurátorem v Českých Budějovicích (v zastoupení JUDr. A. Doležalovou) 9. 7. 1981 je uložena in: tamtéž.
- ⁵ Svědkyně Ing. Iva Kolářová vypověděla: „*Na tomto [sic] setkání přišel ing. Litomiský oblečený ve svetru, košili rozhalenku [sic] a já jsem slyšela, když se jej někdo dotazoval, co dělá, že chceme-li to vědět, abychom si poslechli Svobodnou Evropu.*“ Během výpovědi pak svědkyně připustila, že se mohlo jednat o Hlas Ameriky. Tamtéž, protokol o hlavním líčení s J. Litomiským konaném 23. 10. 1981.
- ⁶ V rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích nad J. Litomiským bylo uvedeno: „*V .Dokumentu č. 8' je založena fotokopie jedné strany diáře pro rok 1980, který byl zajištěn u obžalovaného a na ní je uvedeno telefonní číslo účastníka ve Vídni. Z potvrzení, které vydala telekomunikační ústředna ve Zvolenu, je zjištěno, že dne 13. července 1980 byl z veřejné telefonní hovorny ve Zvolenu skutečně hovor do Vídně na číslo telefonu, které je shodné s číslem uvedeným v diáři obžalovaného. Ze zprávy FMV ČSSR pak vyplývá, že telefonní stanici zjištěného čísla využívá bývalý čs. státní příslušník Ivan Medek ke spojení se signatáři Charty 77.*“ Rozsudek se dále odvolával na výpověď pracovnice telefonní ústředny, která tvrdila, že při provádění telefonního spojení do Vídně se ozval muž mluvící česky, jehož jméno začínalo na M, a při kontrole plynulosti spojení zaslechla jména osob, které byly v ČSSR vězněny. Tamtéž.
- Litomiský skutečně volal do Vídně Ivanu Medkovi. Jeho telefon se týkal podle jeho vzpomínky buď případu Václava Umlaufa (viz sdělení VONS č. 180, dokument č. 181), nebo Oskára Formánka stíhaného spolu s Máriou Kožárovou (viz sdělení VONS č. 197, dokument č. 198). Oběma těmito případy se jako člen VONS zabýval. Pro získání informací o Umlaufově kauze jel do Luhačovic, kde mluvil s jeho rodiči, v Prešově měl možnost navštívit přímo Oskára Formánka. Rozhovor Jaroslava Pažouta s Janem Litomiským, 12. 1. 2010.
- ⁷ V rozsudku je uvedeno: „*Členem tohoto VONS se stal v roce 1978 i obžalovaný, když předtím se stal signatářem Charty 77. Jeho členství se dostalo publicity v Informacích o Chartě 77 č. 1/1979, ve Sdělení VONS č. 80, které bylo publikováno v Listech č. 3/1979. Od počátku si vytkl za cíl naplňovat program, který si VONS vytýčil. Ve svém bytě nejenže shromažďoval ‚Sdělení‘ vydávané VONS o osobách stíhaných a odsouzených, jak bylo prokázáno nalezením těchto materiálů v jeho bytě, ale sám ve smyslu pokynů VONS se snažil takové materiály opatřovat.*“ KS v Českých Budějovicích, soudní spis k případu Jana Litomiského (spis. zn. 1 T 10/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. 3 Rt 236/90.

- ⁸ Jedná se o sovětského historika Andreje Alexejeviče Amalrika.
- ⁹ K tomu viz tamtéž, protokol o hlavním líčení s J. Litomiským konaném 23. 10. 1981.
- ¹⁰ V odůvodnění rozsudku se mj. uvádělo: „Nelze přehlédnout, že obžalovaný – i když nejde o třídního nepřítele svým původem – po dlouhou dobu a soustavně útočil proti našemu zřízení a popsánymi prostředky se je snažil oslabovat. Postavil se tak na platformu našich třídních nepřátel, s jejichž cíly a zájmy se ztotožňoval. Zde jej nemůže ospravedlnit nic. To, že v trestné činnosti pokračoval i poté, kdy mu byla dána výstraha podle zákona o SNB, stupeň společenské nebezpečnosti zvyšuje.“ KS v Českých Budějovicích, soudní spis k případu Jana Litomiského (spis. zn. 1 T 10/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. 3 Rt 236/90. K soudnímu jednání viz dále např. článek „Příslušník československo-evangelické církve J. Litomiský odsouzen k tříletému žaláři“ in: *Nový domov* 32, 1981, č. 23 (3. 12.), s. 1.
- ¹¹ Litomiský se prostřednictvím svého právního zástupce JUDr. Tomáše Prokopce odvolal proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ve výroku o vině i trestu. V odůvodnění odvolání podaném 3. 12. 1981 bylo uvedeno: „Výslovně pak obžalovaný uvedl, že rozhodně nikdy nejednal z nějakého nepřátelství k naší socialistické republice, tak jak je uvedeno v obžalobě. Obžalovaný má za to, že jeho obhajoba nebyla vyvrácena žádnými relevantními důkazy v průběhu celého dosavadního trestního řízení.“ V odůvodnění odvolání byla zpochybněna též relevantnost některých svědeckých výpovědí a jiných důkazů, získaných protiprávně. KS v Českých Budějovicích, soudní spis k případu Jana Litomiského (spis. zn. 1 T 10/81) uložený jako příloha rehabilitačního spisu, spis. zn. 3 Rt 236/90.